

مجموعه‌ای از سخنان امام صادق(ع)

به مناسبت فرارسیدن سالروز شهادت آن حضرت

- ❑ خدای عزوجل فرموده است: مردم خانواده‌ی منند، پس محبوب‌ترین آنها نزد من کسی است که با آنان مهربان‌تر و در راه برآوردن نیازهایشان کوشاتر باشد. (میزان‌الحکمه، ص ۹۵۳)
- ❑ بر شما باد خیرخواهی برای خدا نسبت به خلق او، زیرا هرگز خداوند را با عملی بهتر از این کار ملاقات نخواهی کرد. (میزان‌الحکمه، ص ۶۲۹۵)
- ❑ مردم بیش از آن که با عمر خود زندگی کنند، با احسان و نیکوکاری خویش می‌زیند و بیش از آن که به سبب فرا رسیدن اجل خود بمیرند بر اثر گناهان خویش در می‌گذرند. (میزان‌الحکمه، ص ۴۹)
- ❑ به خدا قسم مؤمن هرگز مؤمن نیست مگر آنکه برای برادر خود همچون بدن باشد که هرگاه رگی از او بجنبد دیگر رگ‌هایش با آن هم‌صدا شوند. (میزان‌الحکمه، ص ۳۹۳)
- ❑ یکی از محبوب‌ترین کارها نزد خدای عزوجل، شاد کردن مؤمن است: بر طرف کردن گرسنگی‌اش، یا زدودن اندوهش، یا پرداختن قرضش. (میزان‌الحکمه، ص ۹۵۳)
- ❑ دعای مسلمان برای برادرش درغیاب او به دعا کننده روزی می‌رساند و بلا را از او بر می‌گرداند و فرشته‌ای به او می‌گوید: تو را نیز دو چندان آن دعا باد. (میزان‌الحکمه، ص ۱۶۸۷)
- ❑ می‌سزد که مسلمانان در رفت و آمد با هم و نیکی کردن به هم و یاری رساندن به نیازمندان و مهربان بودن با یکدیگر تلاش کنند، تا چنان باشند که خدای بزرگ به شما فرمان داده است: «[آنان که با رسول خدا(ص) هستند] با یکدیگر مهربانند» [سوره‌ی فتح، آیه ۲۹]. با مهربانی با هم زندگی کنید، و اگر از نیازمندی و گرفتاری دیگران مطلع نشدید [و در آن باره کاری نکردید] متأسف باشید، چنانکه انصار در روزگار رسول خدا(ص) چنین بودند (الحیاه، ج ۵، ص ۱۴۰)
- ❑ مسلمان برادر مسلمان است. و حق مسلمان بر برادر مسلمانش این است که اگر برادرش گرسنه باشد سیر نخورد، و اگر برادرش تشنه است سیراب نشود، و هر گاه برادرش جامه ندارد جامه [زیادی] نپوشد، پس حق مسلمان بر برادر مسلمان خود حقی بزرگ است. (الحیاه، ج ۵، ص ۱۴۱)
- ❑ مردی نزد امام صادق(ع) آمد و سلام کرد؛ پس [از شنیدن جواب سلام]، امام از او پرسید: حال برادرانت [در محلی که زندگی می‌کنی] چگونه است؟ ... آن مرد آنان را ستود و بسیار ستایش کرد. امام فرمود: «خیرسانی ثروتمندانشان به فقیران چگونه است؟» ... گفت: «اندک است.» فرمود: «رفتن ثروتمندان به دیدار فقیران چگونه است؟» گفت: اندک است. فرمود: «کمک مالی مالداران به فقیران از چه قرار است؟» آن مرد گفت: شما از اخلاق و آدابی می‌پرسید که در نزد ماها کمتر یافت می‌شود! امام فرمود: «پس آنان چگونه می‌پندارند که شیعه‌اند؟» (الحیاه، ج ۵، ص ۱۶۹)
- ❑ به یکی از اصحاب خود فرمود: «با بدهکارت چه کردی؟» آن مرد گفت: «آن زنازاده؟» حضرت با خشم نگاهی به او کرد، آن مرد چنین گفت: «فدایت شوم، او مجوسی‌ای است که با خواهر خود ازدواج کرده است!» حضرت فرمود: «آیا نه این است که این عمل در آیین آنها ازدواج محسوب می‌شود؟» (میزان‌الحکمه، ص ۴۷۹۷)
- ❑ اهل خیر (کار نیک)، نخستین کسانی‌اند که پا به درون بهشت می‌گذارند. (الحیاه، ج ۵، ص ۱۵۱)
- ❑ کسی که به نیکی راغب نباشد به پشیمانی گرفتار آید. (میزان‌الحکمه، ص ۶۲۸۱)
- ❑ نبخشیدن آنچه موجود است از بدگمانی به معبود است. (الحیاه، ج ۵، ص ۷۱۱)
- ❑ هر که در نهان کارنیک انجام دهد، برایش [عملی] نهانی نوشته می‌شود و چون آن را به زبان آورد، آن عمل نهانی پاک می‌شود و عملی آشکار نوشته می‌گردد و اگر برای دومین بار به زبان آورد عمل آشکار هم پاک می‌شود و برایش ریا می‌نویسند. (میزان‌الحکمه، ص ۱۹۵۱)
- ❑ [به مردی که از ایشان سفارشی خواست فرمود:] بار و بنهات را آماده ساز و توشه‌ات را پیشاپیش بفرست و خود وصی خودت باش به دیگری نگو که آنچه را به کار تو می‌آید برایت بفرستد. (میزان‌الحکمه، ص ۶۸۴۳)
- ❑ خداوند عزوجل هیچ چیزی مانند مرگ نیافریده است که در عین آن که یقینی است و هیچ شکی در آن نیست، چنان شکی است که در آن یقینی نباشد. (میزان‌الحکمه، ص ۵۶۶۵)
- ❑ هر گاه جنازه‌ای را بر دوش کشیدی، تصور کن این تو هستی که بر شانه‌ها حمل می‌شوی، یا گویی از پروردگارت می‌خواهی به دنیا برگردی تا

- دست به عمل زنی. پس بنگر چگونه از سر می‌گیری. [حضرت سپس فرمود:] شگفتا از مردمی که رستاخیز رفتگانشان به خاطر پیوستن بازماندگانشان به آن‌ها به تأخیر افتاده و چاوشی در میان آن‌ها بانگ رحیل سر داده، اما آنان همچنان به بازی و تفریح سرگرمند. (میزان‌الحکمه، ص ۵۷۰۹)
- ❑ مثل آدم حریص نسبت به دنیا مثل کرم ابریشم است که هر چه بیشتر بر گرد خود بتند، بیرون آمدنش از پیله دشوارتر می‌شود، و سرانجام از اندوه در آن خواهد مرد. (الحیاه، ج ۳، ص ۵۶۲)
- ❑ اگر آنچه تو را کافی است بی‌نیازت کند، کوچکترین چیز دنیا بی‌نیازت خواهد کرد؛ و اگر آنچه تو را بس باشد بی‌نیازت نکند، همه‌ی دنیا هم بی‌نیازت نخواهد کرد. (الحیاه، ج ۳، ص ۵۶۲)
- ❑ [از دعاهای آن حضرت است:] خدایا! از بخشش گسترده و فراوان و شایان تو خواستار روزی‌ای بسنده و حلال و پاکیزه‌ام، که به‌اندازه‌ی کفاف باشد برای کار آخرت و دنیایم، و گوارا و خوشگوار باشد... (الحیاه، ج ۳، ص ۲۹۰)
- ❑ مثل دنیا همچون مثل آب دریاست، که هر چه شخص تشنه از آن بیشتر بیاشامد تشنگی او فزونتر شود، تا سرانجام تشنگی او را هلاک کند. (الحیاه، ج ۳، ص ۵۶۳)
- ❑ هر کس می‌خواهد بداند که چه منزلتی نزد خداوند دارد بنگرد که منزلت خدا نزد او چگونه است، زیرا بنده به همان اندازه نزد خدا منزلت دارد که برای خدا نزد خود منزلت قائل است. (میزان‌الحکمه، ص ۹۵۷)
- ❑ [به امام صادق(ع) گفته شد: عده‌ای هستند که گناه می‌کنند و می‌گویند ما (به رحمت خدا) امیدواریم و پیوسته در همین حالت تا مرگشان دررسد، فرمود:] ایشان مردمانی هستند که در آرزوها و خیالات خود غرقند. دروغ می‌گویند، آنها امیدوار نیستند، زیرا هر که به چیزی امید داشته باشد در طلب آن می‌کوشد و هر که از چیزی بترسد از آن می‌گریزد. (میزان‌الحکمه، ص ۱۹۸۹)
- ❑ هر کس بگوید «لا اله الا الله» داخل ملکوت آسمان نمی‌شود مگر آنکه گفته‌ی خود را با عمل صالح تکمیل کند. و کسی که [می‌پندارد] با فرمانبرداری از ظالم خدا را اطاعت می‌کند، دین ندارد. (الحیاه، ج ۳، ص ۳۵۴)
- ❑ ستمگر و یاری‌دهنده‌ی او و کسی که به ستم او راضی باشد هر سه در ستم شریکند. (میزان‌الحکمه، ص ۳۳۸۱)
- ❑ ... بعضی از عالمان تصور می‌کنند که آموختن علم باید مخصوص ثروتمندان و اشراف باشد و آن را برای فقیران لازم نمی‌دانند؛ این گروه در طبقه‌ی سوم دوزخ جای دارند ... (الحیاه، ج ۵، ص ۲۱۹)
- ❑ هر گاه عدالت در میان بندگان اجرا شود، بی‌نیاز خواهند شد. (الحیاه، ج ۵، ص ۲۷۰)
- ❑ امام صادق(ع) از شخصی به نام «مُصَافِد» خواست تا برای او تجارت کند و برای این کار هزار دینار به او داد. مصادف کالایی برای فروش تهیه کرد و همراه با کاروان تجار به طرف مصر راه افتاد. چون به مصر نزدیک شدند، به کاروانی که از مصر بیرون آمده بود برخوردند. از ایشان درباره‌ی کالایی که با خود به مصر می‌بردند سؤال کردند و معلوم شد که این کالا در مصر بسیار کمیاب و مورد احتیاج است، و با یکدیگر قرار گذاشتند که هیچ‌کس کالای خود را با سودی کمتر از یک دینار در ازای یک دینار نفروشد.
- هنگامی که مصادف به مدینه بازگشت نزد امام صادق(ع) آمد در حالی که دو کیسه با خود داشت، در هر کیسه هزار دینار، و گفت: «فدایت شوم! این کیسه سرمایه است، و آن دیگری سود.» امام(ع) فرمود: «این سود زیادی است، با کالا چه کردی؟» مصادف جریان را شرح داد که چه کردند و چه قرار می‌گذاشتند. امام صادق(ع) فرمود: «سبحان الله! به زبان مردمی مسلمان با یکدیگر قرار می‌گذاری که از هر یک دینار کالا یک دینار سود ببرد؟» آنگاه یکی از دو کیسه را برداشت و گفت: «این سرمایه‌ی من، و ما را نیازی به این سود نیست.» سپس فرمود: «ای مصادف! نبرد کردن با شمشیر آسان‌تر است از طلب کردن مال حلال.» (الحیاه، ج ۵، ص ۵۶۵)
- ❑ هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل یقین نمی‌کند. (میزان‌الحکمه، ص ۵۱۱)
- ❑ کسی که پایبند عهد و پیمان نیست دین ندارد. (میزان‌الحکمه، ص ۱۸۰۷)
- ❑ همانا خداوند بنده‌ای را که در گناه بزرگ به او توجه کند دوست دارد و بنده‌ای را که گناه اندک را ناچیز شمارد دشمن دارد. (میزان‌الحکمه، ص ۱۸۹۱)
- ❑ درستی وضع زندگی اجتماعی و معاشرت، پیمانه‌ی پری است که دو سوم آن توجه و هوشیاری است و یک سومش چشمپوشی. (میزان‌الحکمه، ص ۴۳۷۵)
- ❑ از تنبلی دوری کنید، زیرا پروردگار شما مهربان است و از اندک نیز قدردانی می‌کند. آدمی دو رکعت نماز برای خدا می‌گزارد و خداوند به واسطه‌ی آن دو رکعت او را به بهشت می‌برد. (میزان‌الحکمه، ص ۳۱۲۱)
- ❑ اندکی کار کنید، تا بسیار متنعم شوید. (میزان‌الحکمه، ص ۴۰۵۳)
- ❑ به آنچه امیدش را نداری امیدوارتر باش تا آنچه بدان امیدواری، زیرا موسی(ع) رفت تا برای خانواده‌اش آتش بیاورد اما وقتی برگشت پیامبری مرسل بود. (میزان‌الحکمه، ص ۱۹۹۱)